

VERDRAAID ROND

Menselijke sociale netwerken worden in de sociologie weergegeven met richtgetallen gerelateerd aan het aantal individuen dat dichtbij of verder van een persoon af staat. Men geeft dit grafisch aan met cirkels, waarvan de omtrek een indicatie is voor het aantal personen rond de eigen "ik" en de straal maatgevend voor de afstand tot die personen. Zo heeft een mens gemiddeld vijf intimi, 15 'best friends', 50 goede vrienden, 150 gewone vrienden, 500 bekenden en 1500 kennissen.

FOTO: A. LENDERS

Dunbar's getal is hierbij leidend. Deze antropoloog creëerde een wiskundige formule voor de werking van sociale groepen bij 36 niet menselijke primaten. Hij extrapoleerde deze formule, rekening houdend met de grotere neocortex, op de soort mens en komt met deze extrapolatie uit op een getal van 150, een aantal dat verrassend goed overeenstemt met de grootte van de gemiddelde vriendenkring van een mens.

Behalve een vriendennetwerk heeft ieder mens ook een familienetwerk. Beide netwerken blijken te verschillen, zowel in omvang als in diepgang. Familiebanden zijn moeilijk te verbreken en vooral gericht op het succesvol doorgeven van DNA. Deze rond gedraaide ketens bepalen in hoge mate het menselijk uiterlijk. De meer variabele sociale netwerken van vrienden daarentegen bepalen status en gedrag. In het bijzijn van vrienden komen bovendien endorfines vrij die het immuunsysteem stimuleren en daarmee medebepalend zijn voor het menselijk welbevinden.

Een mens kan volgens de gangbare theorie maar ongeveer 150 medeburgers vertrouwen. De natuurlijke groeps grootte van onze soort ligt dan ook bij dat getal. Dat komt tot uiting in de grootte van primitieve samenlevingen in de oertijd, maar ook in de omvang van de vroegchristelijke parochies en in de meest slagvaardige militaire eenheid, de compagnie. We hebben het over gemiddelden. Sommige mensen komen niet boven de honderd relaties, anderen zijn in staat een netwerk van meer dan 250 personen goed te onderhouden.

Er blijkt wat sociale netwerken betreft bovendien een groot verschil te zijn tussen mannen en vrouwen. Een vrouw is beter in staat inzicht te verwerven in de drijfveren van anderen, heeft daarmee een voor-sprong in empathisch vermogen en dus in het leggen en verdiepen van contacten. Dat maakt de cirkels rond de vrouw groter en spannender. Voor de onzekere man is het vrouwelijk gedrag niet voor-

spelbaar, met als gevolg dat hij in haar bijzijn wat hoekiger gaat manoeuvreren om vastigheid te zoeken. Dit verschil zien we terug bij onze huisdieren. Denk aan de onberekenbaarheid van katten, die vaak wordt geassocieerd met vrouwelijke gedrag. Dat in tegenstelling tot de stoere hondstrouwe mannen die vaak niet verder komen dan het opzetten van een grote mond.

Voor een man is een vrouw rond en verdraaid, ongrijpbaar, niet begrijpbaar en derhalve vaak onbereikbaar. Daarmee komt een tweede getal in beeld, Pi, de magische constante die alles bepaalt wat rond of cirkelvormig is. Pi is tastbaar maar door zijn oneindigheid ook ongrijpbaar en daarom bovenzinnelijk. Het was de Griekse wiskundige Archimedes die met Pi een constante bracht in de berekening van ronde vormen. De grootte van Pi komt vooral tot uitdrukking in het werk van Copernicus die bekend is van het omverwerpen van het geocentrisch wereldbeeld. Dankzij Pi kunnen we de inhoud van de aarde berekenen, het oppervlak van de zon en de beweging van de planeten. Op iets kleinere schaal lijkt het me aannemelijk dat Marlies Dekkers het getal heeft gebruikt voor het vaststellen van de inhoud van bepaalde kledingstukken. Dat is zeker niet het geval bij laaghangende broeken, die andere uitpuilende rondingen laten zien. Ik vraag me overigens af of iedere drager daarvan zich bewust is van de oorsprong van dit modeverschijnsel dat toch echt gelieerd is aan de gevangenis-cultuur waar broekriemen en veters verboden waren.

Dat brengt me terug bij het getal van Dunbar. Gevangenen worden opgesloten in kleine groepen of zelfs solitair. Dit doorbreekt voor lange tijd het sociale patroon van deze mensen. Stabiele sociale relaties hebben niet alleen een door de hersencortex vastgestelde bovengrens, maar ook een ondergrens. Gedetineerden worden contactarm gemaakt en kunnen daardoor moeilijk de juiste afwegingen maken bij hun terugkeer in de maatschappij.

Van dat alles heb ik gelukkig geen last. Dunbar zit bij mij wel goed. En ook Pi draag ik een warm hart toe. Ik ben op 14 maart jarig en volgens mijn moeder geboren net voor 2 uur 's nachts! Het zou me nu niet meer verbazen als dat precies om 1 uur 59 en 26 seconden moet zijn geweest. Verdraaid, daarmee lijkt mijn levenscyclus echt rond!